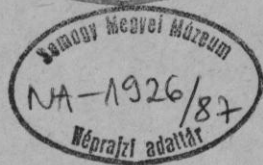




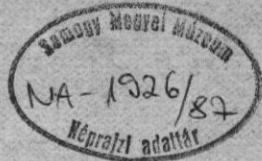


VEGYES



ТОРІА КОТРА'НУ

Törökkoppány  
Somogy m.



Német Ferenc, 1927.  
r. k. v.

Törökkori emlékek

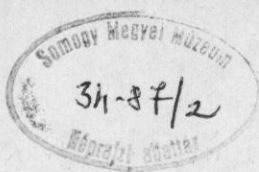
A "Bisztró" alatt régen pince vót - ma már nincs végig még, elfalasták - az vót a törökbasának a kincses pincéje, a templom alatt végig gyün, és ahol a Cidrikéknek a házuk van ott vót a törökök fürdője, a Török kuttu gyütt be idájig a viz, a vizvezetéken.

Abba a pincébe ugy füstölték ki a törökbasát, mer oda bujt el, meg is ölték, mikor vége lett a törökuralomnak.

Tabánnak hívnak a patakparton a hid körül egy részt, régen ez a Tabán egy török vezér vót, és róla nevezték el a körzetét. Ahol ma van a hid, ott vót a lakása. Régen a Koppány patak is nagy vót, még hajók is jártak rajta, a Malomárokba folyt régen a Koppány patak, a mostani medret később vágták, Aradnál eredt.

Gáll Éva  
1983. IX. 14.

NA-1926



Törökkoppány

Somogy m.

Rádi György, 1909.

r.k. v.

Gyerekek

A háboru előtt sok gyerek volt egy-egy családba, 4-8 is. Később már csak egy-kettő lett.

Gall Éva

1983. IV. 30.

Törökkoppány

Somogy m.

VA-1926

Rádi György. 1909.

r.k. v.

Benősülés



Előfordult itt a faluba, hogy csak lánya volt valakinek, de nagy volt a gazdaság, akkor a fiu benősült /- odaköltözött a lány házába/, köllött a dőgos kéz szivesen fogadták. De nem mindig lett jó dőga az ilyen vőnek pláne ha jó dirigálás apóst fogott ki.

Gáll Éva

1983. IV. 30.

NA-1926



Törökkoppány

Somogy m.

Rádi György, 1909.

r.k. v.

A falu legmódosabb gazdája

Tobak bíró vót, talán 200 holdja is lehetett, Klein püszbán voltak a cselédházak, magtár, pajta, góré. A futólovakkal minden este kimentek ellenőrizni a gazdaságot meg a munkát.

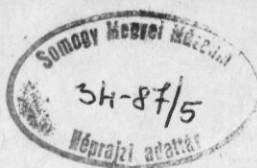
Gáll Éva  
1983. IV. 30.



Törökkoppány

Somogy m.

NA-1926



Rádi György, 1909.

r.k. v.

Nagycsalád

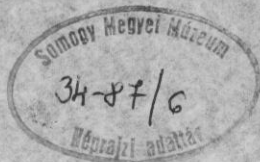
Mink is egykenyéren éltünk, 3 menyecske is volt egyszerre a háznál.  
A közösbe dógoztunk.

A legidősebb bátyám 18-ba nősült, én 37-be vittem haza az asszonyt.  
A bátyámnak már eladó lánya volt, de édesapánk mindig csak azt mondta:  
"Csak addig ne váljatok el, még én élek." Ugy is lett, 1942-ig, még meg  
nem halt, együtt maradtunk. Utána aztán a bátyám építkezett, én meg a  
feleségemmel maradtam az apai házban.

Gáll Éva

1983. IV. 30.

MA 1926



Törökkoppány  
Somogy m.

Holczbauer Józsefné, 1912.  
sz: Bognár Julianna  
r.k. v. /varrónő/

A varrás tanulása

Koppányszántón tanultam varrnyi, 16 éves koromba, csak két hónapig vótam ott, olyan hamar megtanultam a varrást Matkovics Vilma nénitül- már meghalt, 90 éves koráig élt.- Több leányt kitanított, de mikor én tanultam nála, akkor csak magam vótam. Édesapámnak a testvérgye ott vót férjhő, azoknál aludtam meg ettem. Kicsi korontu kezdve szerettem a varrást, mikor játszottunk is mindig a babáknak varrtam ruhát, mondták is többen: "Na ebbül varrónő lesz", hát ugy is lett. Új ruha nem vót akkor, hanem édesapámnak a rossz ümegjét szabtam föl, azér is sokat kikaptam, de azér csak mindig varrtam. Édesapám rossz ümegjét amit ledobott, édesanyám mindig eltette a pallásra fóttnak, mer 7-en vótunk testvérek, nem nagyon lehetett ruházkodni, ha elszakadt a szoknya, meg köllött fódani, de én meg fölmentem a pallásra azt elhasogattam apám ~~in~~ ümegjeit és babaruhát varrtam belőle, hát persze, hogy kikaptam, mikor kereste anyám az ümeget.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.



Törökkoppány  
Somogy m.

VA-1026



Holczbauer Józsefné, 1912.  
sz: Bognár Julianna  
r.k. v. /varrónő/

Származás

Édesapám parasztember vót, 6 hold földje vót, de arra 7 gyerek is.  
Mellette szütt is, mer takács vót, a szüéssel keresett kenyeret, mer a  
födbül nemnagyon éltünk vóna meg. Nagy szövőszéken szütte az abroszokat,  
meg a lányoknak mikor férjhez mentek a sák lepedőt. Magunk természetettük  
a kendert is a "Kertek"-be vótak a kenderfödek, mindenkinek vót egy 300-  
400 öle, azt vetette el kenderrel, minekünk is vót 300ööl a homokba, édes-  
nyám szokta mindig elvetnyi kenderrel. Azután nyüttük, tilultuk, csépeltük,  
fontuk- én ugyan nem szerettem fonni, mer csak varnyi szerettem.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.

Törökkoppányi beszéd

Ő-vel beszéltek a koppányiak, így mondták az öregek: "Emegyünk a högyre, hozunk möggyet."

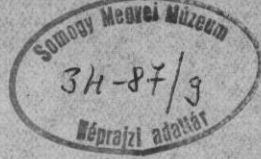
Meg azt is szokták mondogatni, hogy: "Ögyé mönyöm möggyet,  
Vess hozzá könyeret,  
Hosszan nem kő, tödd el,  
Jó lesz hónap röggel."

Eccer meg azt mondja a mama, az öreg Sümei: "Te, hozd be az istállóbul ott van a háta a kotlóüllőn!" Cszenéztem mindent, de nem találtam. Hát egy kis szütyő, kis zsák volt, a mama hátasnak hitta, én meg csak szütyőnek ismertem.

Máskor meg azt mondta a mama: "Vedd elő az asztal alul az előruhát!" Nézem, nincs. Persze, mer minálunk a kötényt mondták előruhának, amit a mama mondott, az meg szakajtóruha volt nálunk.

Máskor megin küdött valamijér, hogy menjek föl a héjba, én meg mondom "nem tudom mi az". Azt mondja: Hát a pallásra- azt már megértettem, de a héjat nem tudtam.

MA - 1926



Törökkoppány  
Somogy m.

Sümeri Józsefné, 1911. I. 3.  
sz: Völgyi Veronika  
/Értény--Tolna m./  
r.k. v.

Virágolaj -- olajütő

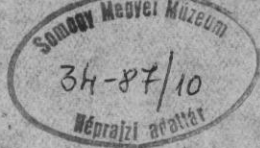
Régen este pistamécsessel világítottunk meg virágolajjal. Napraforgóból ütöttük a virágolajat, volt olajütő Érténybe is, meg itt Koppánba is: Lót József, de már meghalt. Vót egy nagy kerék fából azt két ló húzta, a napraforgót meg beleöntötték a garatba és megkoptatták, így több mind a felinek együtt a héja. Azután megmelegítették, beletették egy gömböli edénybe, azt lesulykolták, utána megen rákapcsolták a kerékre és kifolott a napraforgó vagyis virágolaj. Ami megmaradt, azt bogácsának hívták, rá szokták tenni a lovaknak meg a tehéneknek a szécskájára, nagyon szerették az állatok. De ennyi is hasznaltuk, piritottuk benne a kenyeret is meg a hagymát is - nem nagyon szerettük, de ha más nem vót akkor megettük-prószát meg fánkot is olajba sütöttünk.

Gáll Eva  
1983. IX. 13.



Törökpöstyén  
Somogy m.

MA-1926



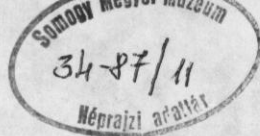
sz:Völgyi Veronika  
/Bertény--Tolna m./  
R.K. V.

Pereckalács

Keltésztából - élesztő, liszt, tojás, zsír- csikokat vágunk és karikára hajtottuk, a végeit meg összenyomtuk és megsütöttük. Zsirt fölforrósítottunk, magyarsósot, töröttet, sőt, meg tejfölt tettünk, és abba mártogatuk a pereckalácsot.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.

MA - 1026



Törökkoppány  
Somogy m.

Sümei Józsefné, 1911.I.3.  
sz:Völgyi Veronika  
/Értény--Tolna m./  
r.k. v.

Vendég

Még ha vendég gyűtt, azt se nagyon fektettük az elsősobába, inkább tettünk le szőmazzsákat, és a házbéli család azon aludt, a vendég meg az ágyba. Az elsősobába nem nagyon mentünk be, ott vót a vetett ágy, szekrény a sublótos láda - abba vót az ünneplő ruha, csak az, mer a hétköznapló ruhákat a lakósobába a fogasra akasztották föl.-

Gáll Éva  
1983. IX. 13.

Törökkoppány  
Somogy m.

177-1926



Sümei Józsefné, 1911. I. 3.  
sz: Völgyi Veronika  
/Értény--Tolna m./  
r.k. v.

Lakószoba

A lakószobába 3 ágy vót, mindegyik a fal mellett, mikor a Gyuszi - a fíjam- megszületett, akkor mink aludtunk, az első ágyba az urammal, a papa a másik ágyba, a mama meg egy alacsony ládán feküdt, rakott rá ruhákat, és azon aludt, a harmadik ágyba meg a pesti Kati néném vót, akit mi ápoltunk öregségére. A mi ágyunk előtt meg ott vót a bőcső, ha sirt rögtön föl köllött vennem megszoztatni, mer mondták ám sokszor "Haj, de mindig nyekereg ez a gyerek". Föl köllött venni, elringatnyi, hogy a többit ne zavarja.

Gáli Éva  
1983. IX. 13.



MA-1926



Törökkoppány  
Somogy m.

Német Ferenc, 1927.  
r.k. v.

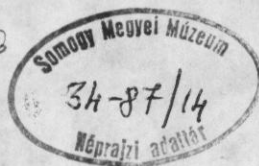
Cseléd

Koppánba azt hívták cselédnek, aki elment szolgálni. Meg voltak itt napszámosok is, de zsellérnek nem neveztek senkit.

Gáll Éva  
1983. IX. 14.

Törökkoppány  
Somogy m.

MA-1020



Német Ferenc, 1927.  
r. k. v.

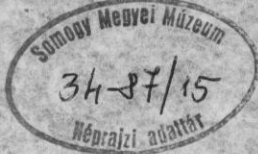
Mosdatlan ház

Arra a házra mondják, ami még nics befejezve, bepucolva.

Gáll Éva  
1983. IX. 14.

Törökkoppány  
Somogy m.

MA 1926



Kass Ferencné 1905. aug. 24.  
sz: Varga Anna  
r.k. v.

Kocsma

3 kocsmája vót a falunak: a Fidrik, Győző, Vaskó Lajos meg a Stánpekél  
az most halt meg nem régen. A Fidriké volt a legjobb kocma.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.



Törökkoppány  
Somogy m.

M- 1926



Kass Ferencné 1905. aug. 24.  
sz: Varga Anna  
r.k. v.

Származás

Koppányi lány vótam, itt az egész falu katólikus, lánykoromból nem is emlékszek, hogy lettek vóna itt más vallásuak.  
A szüleim középmódosak vótak, olyan 12 hód földünk vót. Vótak itt módosabbak is, azoknak 50-60 hódjuk vót, azok a kulákok. Tobak biró vót a legmódosabb utána Korpádiék következtek.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.

34-87/17  
Néprajzi osztály

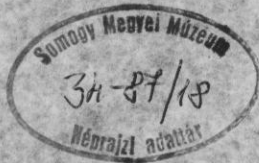
sz: Matyikó Juli  
r.k. v.

Melléknév ---Csórá Tobak

Mindenkinek vót meklékneve azelőtt a faluba. Az én uremat Csóri Tobaknak hitták az öregekrül.  
Varga Tobak is vót, sok tobak vót a faluba, aztán így különböztették meg őket.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.

MA-1926



Törökkoppány  
Somogy m.

Tobak Mihályné, 1896.  
sz: Matyukó Juli  
r.k. v.

A falu nemzetiségi képe

Törökkoppány tiszta katólikus magyar nép vót, nem vótak se németek, se más idegenyek, de mostmár azér vannak egypáran. A németek a háboru után kerültek ide.

Zsidókból is csak 2-3 család lakott itt, Fischer Dénes, Fischer Hermann meg Fischer Számi. A Dénes a Hermannak a fia vót. A Számi sokáig maga vót, aztán született egy Zoli fia, de azt is a háboruba agyonlödözték. A Számi meg fölakasztotta magát, mikor vót a zsidóüldözés. Az ódalba temették ott vót a zsidótemető.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.

Törökkoppány  
Somogy m.

MA - 1926



Tobak Mihályné, 1896.  
sz: Matyikó Juli  
r.k. v.

Társadalmi helyzet

A szüleim, meg annak a szülei is idevalósiak, apám parasztember vót,  
1 fertál ~~három~~ földünk /20hold/ vót. Ketten vótak testvérek, így aztán  
10 hód jutott az apámnak.  
Én csak magam vótam, de nekem má lett 3 lányom.  
Régen sok nagycsalád vót Koppányba, 6-7 családosak, de utóbb mindig  
kevesebb lett a gyerekek.

Gáll Éva  
1983. IX. 13.



Törökkoppány  
Somogy m.

MA-1926



Csizmadia Györgyné,  
K. Varga Erzsébet 1899. IX. 26.  
r. s. v.

Ónyaöntés

Az én testvérem is elment ónyát öntetni, mer nagyon megijedt a darazsak-  
tul, elment, hogy mit mond a Juli néni. Nem csipték meg csak nagyon  
megijedt tőlük, mer kissántott egy fészket, ugye aztán mentek a darazsak,  
röppöl az mindenfelé. Elment a János Juli nénihöz, azt meg azt mondta, hogy  
a kutyátul ijedt meg nagyon, talán valamit tudott is. Aztán megöntötte sz  
ónyát háromszor is. Nem tudom mit szokott egy lábosba beleöntenyi, de nagyon  
sörögött, viaszt-e vagy mit. Azt mondta, hogy rajta van egy kutyának a  
formája, azt attul ijedt meg, pedig nem, hanem a darazsaktul.  
Ott állt, azt a feje fölé tette a tányér vizet és abba öntötte azt a forró  
viaszt.

Gáll Éva  
1983. jun.

MA-1926



Törökkoppány  
Somogy m.

Rádi Ferenc, 1911.  
r.k. v.

Káplán

Somogyegres ide 9 km az is idetartozott, filia vót, meg Szorosad a szomszéd község, két km-re van ide. Szokott itt lenni egy káplán, úgyhogy egyik vasárnap ide ment a káplán misézni, a másik vasárnap Somogyegresre. Vót egy fuvaros kocsi aki vitte, ha esett, ha nem esett, annak aznap menni köllött. Vót itt Bugovics János, Hajós Endre, is káplán. Ami vót itt az a bizonyos nagy terület /60-80 hold a plébánia birtoka/ úgy hagyták rá, ez a koppányi határba vót az egész. A szomszédos Szorosadon ott is vót vagy tíz kataszteri hold. De itt vót egy olyan család, nem vót nekik gyerekük és a papra hagyták a vagyonukat. Somogyegresen is nem egy olyan család vót, amelyik gyerek nélkül halt el, azok is mind a papra hagyták a vagyonukat.

Gáll Éva  
1983. VI. 30.

Türökkoppány  
Somogy m.

MA-1926



Rádi Ferenc, 1911.  
r.k. v.

Biró

Tobak Ferenc kb. 28 évig vót biró egyfolytába. Községi ügyeket intézett meg eldöntötte a határvitákat is. Ugye mindig vótak olyan éhes emberek, akik szerették a másét. Ennekem sose szólt a szomszédom ilyenér, mer én mindig egyenesen kimegyéztem és nem szántottam el az övéből semmit. Mer én akkor is azt mondtam, hogy engem az a két centi nem érint. annyira, De vót olyan amelyik inkább azt mondta, hogy teszeğ egy forditást ekeforditást, akkor biztos, hogy meglesz az övé. Minden egyes parcellánál vót cövek, mind a két végim. Csak ott vót a baj, mikor nem lehetett végig látni a földön, mer olyan domborulat vót. Ha vita vót, akkor az előljárók, a megbizottak kimentek a biróval és azok aztán kiigazították. Vót eset erre többször is.

Tobak Ferenc vót a legnagyobb birtokos itt Koppánba. Utána gyütt a plébánia annak vót olyan 50-80 hold. Mer ~~Koppány filia vót, más Somogy megyes idex Koppányra is kötéx határozati papirilagx~~

Gáll Éva  
1983. VI. 31.

Törökoppány  
Somogy m.

MA - 1926

Rádi Ferenc, 1911.  
r.k. v.

A falu részei  
Északi



~~Törökoppányban két pásztorvót, mer itten már régi idők óta három~~  
részre vónx v ó t osztva a falu. \* Vót a "Főső vár", a templomtu  
főfelé. A templomtu lefelére a vizig, "Alsó vár", A viztü kifelére  
az a "Külső vár" vót. Azoknak vót külön temetőjük, azok nem is temet-  
kezettek ide ebbe a temetőbe, most is megvan az a temető, de már nem  
engednek oda temetni. Mind a három részen laktak módosak is, de a  
legnagyobb gazdák a "Főső várba " k laktak.  
Abba mondjuk nem vót vita, hogy egyik részen lakó lánnyal nem járhatott  
a másik részbe lakó legény, de a temetkezés az külön k vót. Hát azt  
akkor megcsinálták azt, hogy itt vettek egy sírhelyet a módosabbak,  
hogy ide temetkeztek már később.

Gáll Éva  
1983. VI. 31.



MA-1926



Törökkoppány  
Somogy m.

Rádi György, 1909.  
r.k. v.

Vásár

Régen négy vásár vót. Márciusba, szept. 17-én, és október 20-án, ha jól tudom. Allatokat, ruhát mindent lehetett kapni, abba jaz időbe ugye még zsidók is vótak, azt kirakodovásár vót. Sok marha, sok ló... Bort nem árultak hordószámra, csak a kocsmáros mért ki.

Gáll Éva  
1983. VI. 31.